

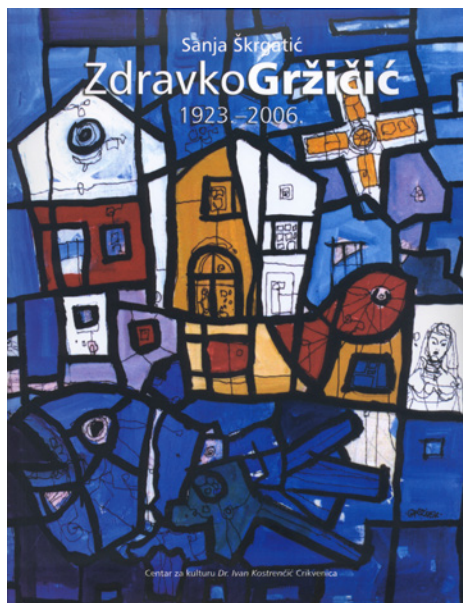
Mr. sc. Daina Glavočić, Rijeka, muzejska savjetnica
u Muzeju moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci

Sanja Škrgatić
Zdravko Gržičić – 1932.-2006.,
monografija, Centar za kulturu *Dr. Ivan Kostrenčić*,
Crikvenica, 2008.

Svaki je pothvat pisanja knjige velik posao, ali potreban jer ljudska je memorija slabašna i kratkotrajna. Staviti među korice knjige pregršt podataka o stvaralačkom radu jednog osamdesetogodišnjeg životnog vijeka, a to dopuniti slikom, najbolji je način da se ovjekovječi i omogući trajni pristup podacima o objektima i djelima te da se to približi svima zainteresiranima. Sklapanje korica knjige potiče refleksije nad sadržajem, a ako govori o nečijim kvalitetnim dostignućima, posebice nekog pozantog nam čovjeka, vrijedilo je knjigu pisati, a vrijedi je i pročitati.

U konkretnom je slučaju riječ o prikazu cjelokupnog autorskog djelovanja arhitekta Zdravka Gržičića, Crikveničanina sa zagrebačkom, ali i svjetskom adresom, s obzirom na njegova putešestvija po svijetu, uvijek rukovodena željom za novim saznanjima i senzacijama.

Iako knjiga izlazi, na žalost za autora, posthumno, ona je, srećom, začeta pred više godina još za autorova života, što je velika prednost i olakotna okol-

nost za Sanju Škrgatić, autoricu monografije. Bila je to sretna mogućnost da ona iz najrelevantnijeg izvora - autora samog, dođe do podataka, dokumenta i saznanja o idejnom i mentalnom sklopu ovog nadahnutog stvaratelja, po nagnuću likovnjaka, po edukaciji graditelja, po svome srcu - ljubitelja rod-noga primorskog ambijenta.

Knjiga nije pretjerano strogo strukturirana nekim životnim fazama ali je u poglavljima prikazana rzanovrsnost kreacija, i pitkim nas tekstom vodi kroz mnogostrano stvaralaštvo Zdravka Gržičića. Početak je neprekinute vremenske crte na crikveničkom djetinjstvu u obiteljskom domu, osnovnom školovanju u Crikvenici i prvim pokušajima likovnog izraza u stripu, uglavnom za zabavu vršnjaka, preko srednjoškolskog širenja znanja o crtanju u konviktu Ožegovićanum. Gržičić se 1943. godine priključuje partizanima i prolazi kroz ratne nedaće koje su, zahvaljujući crtačkom umijeću i kulturološkoj pozadini, postale manje teške i lakše prebrodive jer on postaje tzv. *kulturnik* za 4. krajišku diviziju.

Autorica nas zatim vodi kroz Gržičićev boravak u Zagrebu na studiju arhitekture pri Tehničkom fakultetu. Za njega nije vrijedila ona poznata *studentski život je lijep...* jer je morao zarađivati za taj život zimi (konobari, nosi ugljen, instruira đake, scenski je radnik u kazalištu), ali je ljeti Gržičićeva klapa muzičara odlično spojila korisno s ugodnim po crikveničkim terasama i dobro proživjela to razdoblje. Uz obvezno, na studiju se bavi i crtanjem i slikanjem okušavajući se u geometrijskoj apstrakciji koju je 1946. godine izložio i pao u nemilost fakultetskih struktura jer je takav način avangardnog izraza bio u neskaldu s tadašnjim shvaćanjima socrealističkog društva i njegovih zahtjeva iako su ga i drugi u to vrijeme pokušavali prezentirati (npr. Božidar Rašica, Vjenceslav Richter), također završavajući loše.

Ubrzo Gržičić od 1949. do 1959. godine prekida studije i počinje raditi. Široku i prilagodljivu prirodu autorovu vidimo i kroz njegovo zapošljavanje u različitim sferama društvenog života (općinska uprava u Crikvenici, Biroservis u Rijeci, nastavnik u školi...). Osniva obitelj te 1956. godine dobiva sina, ali je ipak, uz sve obveze, 1963. diplomirao arhitekturu i zaposlio se u uglednom bioru APZ Plan u Zagrebu, gdje tijekom 15 godina projektira bolničke, trgovačke, ugostiteljske, fakultetske, stambene, mnoge hotelske, trgovačke zgrade diljem cijelog jugoslavenskog prostora, napredujući do glavnog projektanta. Posebno je radio na preoblikovanju Crikvenice tijekom 60-ih godina, kad se najintenzivnije razvijala kako na ugostiteljskom tako i administrativnom planu čemu je trebalo prilagoditi planove, a uspio je ostvariti jednu od najljepših šetališnih zona crikveničke rivijere. Uz sve djelovanje, zaista je fascinantno koliko je Gržičićeva životna i radana energija bila sveprisutna u njegovom urbanističkom, arhitektonskom, projektantskom i nadzornom poslu jer je i za dva života previše poslova poduzeo, obnašao i ostvario radeći

i gradeći širom bivše države, a posebice imajući važne, kapitalne projekte upravo u Zagrebu uz vrlo brojne i vrsne konkurente.

Drugo zanimljivo djelovanje Zdravka Gržičića, uz toliko zahtjevan posao projektanta, njegov je angažman na raznolikim poljima likovne umjetnosti. Bavio se crtežom, slikarstvom, grafikom, plakatima, grafičkim dizajnom, unutarjom dekoracijom, kiparstvom, knjižnom ilustracijom i opremom... Sva je ta područja trebalo tehnički poznavati iznutra, mukotrpno odrađivati i sa svim se temama saživjeti, a trebalo je to i javnosti dostojno prezentirati. Vrlo je važno napomenuti koliko je tehničko poznavanje svake zasebne discipline Gržičić morao imati, kako bi suvereno ostvario pojedina likovna ostarenja.

Istovremeno stvara i za svoju dušu pa se u crtežima starih primorskih kuća, gradića i lučica prepuštao romantičnom ugođaju tradicionalne gradnje podcrtane krivudavim paučinastim crtežom. Vezan uz more od rođenja, česti su prikazi morskih motiva i bića, sa sveprisutnim prikazom škarpine, tj. općenito ribe, čija je konačnica javna, polikromna skulptura iz 2001. godine na središnjem trgu Crikvenice. Ipak, osim motiva ribe, Gržičiću je bio slikarskim motivom i interesom prikaz ženskog lika: čedan u vidu Madone s djetetom ili puten u vidu akta. Uza sve navedeno, Gržičić izrađuje mnoštvo crteža kombiniranom tehnikom, temperom ili gvašem nalik vitražima s poljima jarkih boja kloazoniranih unutar jake crne konturne linije, naglašene dvodimenzionalnosti - za svoju dušu i na radost prijatelja ili pak za javne prostore, interijerske intervencije, grafički dizajn, knjižnu ilustraciju i druge potrebe sitnog tiska.

Gržičić je konstantno bio prisutan u javnosti kao pokretač i izvršitelj mnogih javnih zadaća, posebice svoje Crikvenice, želeći od tog ubavog mjesta oblikovati ugodan gradić. Taj je trud i bio prepoznat 2001. godine. *Nagradom za životno djelo za naročite doprinose i postignute rezultate i promidžbu na području kulture i umjetnosti*. Poneki ga neuspjesi nisu obeshrabrili te je ostao radišan unatoč visokim godinama do samog, naglog kraja svojega života.

Autorica monografije, Sanja Škrgatić vrlo je detaljno, s poštovanjem i naklonošću, a ipak objektivno, prikazala cjelokupnost Gržičićeva stvaralaštva, navodeći mnogobrojne detalje i djela iz svih sfera njegove bogate aktivnosti. Podjednako je konzistentnošću i marom analizirala glavne odrednice stvaralačkog uma i kreda Zdravka Gržičića koji se ogleda u konstrukciji arhitekture, ali i crteža. Tekst je vrlo lako čitljiv unatoč brojnosti podataka i analiza kojima obiluje upravo primjereno osobi kojom se bavi, a koja je na ovaj način, nadajmo se, spašena od brzog zaborava, a na čast umjetniku Zdravku Gržičiću, autorici monografije Sanji Škrgatić i samom gradu Crikvenici i njezinim mnogobrojnim gostima.

Centar za kulturu *Dr. Ivan Kostrenčić* iz Crikvenice nakladnik je ilustrirane dvojezične monografije *Zdravko Gržičić 1923. – 2006.*, autorice Sanje

Škrgatić. Knjiga je tiskana kao posebno izdanje Biblioteke *Cirkul*, a valja naročito istaknuti vrlo lijepo oblikovanje knjige Vesne Rožman iz Rijeke. Knjiga je 7. 11. 2008., uz promociju dr. sc. Vinka Čandrlića, dipl. ing. građevinarstva, iz stručnoga i osobnog kuta bliskog prijatelja te potpisnice ovog teksta, prezentirana javnosti u Crikvenici u prostoru Gradske vijećnice u nazočnosti gradonačelnika, članova obitelji i mnogobrojnih mještana.